

Sygn. akt IV U 856/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. do SO Beata Bury
Protokolant:	Katarzyna Pokrzywa

po rozpoznaniu w dniu 3 września 2020 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy A. Sp. o.o. we W. i G. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

o świadczenie postojowe

na skutek odwołania A. Sp. o.o. we W. i G. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

z dnia 22 lipca 2020 r. znak : (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. z dnia 22 lipca 2020 r. znak: (...) w ten sposób, że przyznaje G. Z. prawo do świadczenia postojowego

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku proszę doręczyć:

- wnioskodawcom (2) z pouczeniem o apelacji, z odpisami odpowiedzi na odwołanie,
- pełnomocnikowi organu rentowego.

K.. 7 dni.

R., 3 września 2020 r.

Sygn. akt IV U 856/20

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 3 września 2020 r.

Decyzją z dnia 22 lipca 2020 r. znak: (...) (...) Oddział w J. odmówił G. Z. prawa do świadczenia postojowego. W uzasadnieniu wskazał, że wnioskodawczyni nie spełnia warunków do uzyskania powyższego świadczenia, albowiem nie został spełniony warunek niepodlegania ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu w rozumieniu art. 15zq ust. 1 pkt 2 i ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (poz. 374).

Od powyższej decyzji odwołanie wnieśli: G. Z. jako zleceniobiorca oraz (...) sp. z o.o. we W. jako zleceniodawca.

Argumentowali, że G. Z. złożyła wniosek o świadczenie postojowe w kwietniu 2020 r., a płatnik „przeprocedował” go później, tj. faktycznie złożył do ZUS O/J. w dniu 20 lipca 2020 r. Zdaniem skarżących, przy złożeniu wniosku o świadczenie, zleceniobiorca musi skorzystać z pośrednictwa zleceniodawcy, ustawa nie przewiduje bowiem innej drogi, co w przypadku dużej liczby wniosków, uniemożliwiających płatnikowi ich sprawną obsługę, stawia takich zleceniobiorców w gorszym położeniu. Przekazanie przez płatnika wniosku zleceniobiorcy do ZUS-u to tylko czynność materialno-techniczna, a zatem jej data pozostaje bez prawnego znaczenia.

W odpowiedzi na odwołania ZUS O/J. wniósł o ich oddalenie w całości, podtrzymując dotychczas prezentowaną argumentację. W ocenie organu rentowego istotne i przesądzające jest, kiedy wniosek o świadczenie postojowe złożył płatnik, a nie zleceniobiorca, zgodnie z art. 15zs ust. 6 ww. ustawy. Dodatkowo, ocena parametru przychodu następuje w odniesieniu do miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku i również na dzień złożenia wniosku ocenia się spełnienie przesłanek braku podlegania ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu. Wnioskodawczyni G. Z. nie spełnia warunku z art. 15zq ust. 5 ustawy, albowiem od 1 lipca 2020 r. podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu, tj. jako pracownik.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

G. Z. oraz (...) sp. z o.o. we W. łączyła umowa zlecenie zawarta w dniu 14 lutego 2020 r. na okres od 1 marca do 31 maja 2020 r. Miesięczny przychód z umowy wynosił 882,00 zł.

G. Z. złożyła wniosek o świadczenie postojowe – za pośrednictwem płatnika – zleceniodawcy (...) sp. z o.o. we W. w kwietniu 2020 r.

(...) sp. z o.o. we W. w dniu 20 lipca 2020 r. zgłosił do ZUS wniosek o ustalenie prawa do świadczenia postojowego dla G. Z.. Powyższa czynność została dokonana z opóźnieniem, co pozostawało w związku z dużą liczbą wniosków zleceniobiorców do „przeprocedowania”.

(dowód: akta organu rentowego)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o niekwestionowaną i tym samym wiarygodną dokumentację złożoną w aktach organu rentowego.

Aspekt wiarygodności posiadają ujawnione w toku postępowania dowody z dokumentów. Ich treść i autentyczność nie budzi wątpliwości, stanowiąc odzwierciedlenie stanu rzeczywistego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie podlegało uwzględnieniu.

Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (poz. 374), zwana dalej „ustawą covidową”, wprowadziła świadczenie postojowe. W uzasadnieniu projektu nowelizacji, która dodała do komentowanej ustawy między innymi art. 15zq–15zx, podkreślono, że osoby prowadzące działalność gospodarczą, opłacające składki same za siebie oraz osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia,

innej umowy o świadczenie usług, do których zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia, a także osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o dzieło, są szczególnie narażone na „niestabilność, a nawet całkowitą utratę przychodów z powodu pandemii COVID-19, ze względu na brak zleceń lub zamówień, czy rezygnację z realizowanych lub zawieranych umów. Rozwiązania legislacyjne obowiązujące już wcześniej (możliwość skorzystania z odroczenia terminu płatności składek, układu ratalnego, umorzenia należności składek) w obliczu pandemii spowodowanej COVID-19 w wielu przypadkach okazały się niewystarczające, aby uchronić określone grupy podmiotów przed zatorami płatniczymi i upadłością, jak również brakiem środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Powyższe założenie wymaga uwzględnienia wykładni celowościowej poniższych przepisów w kontekście oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji.

Odmowa prawa do świadczenia postojowego następuje w drodze decyzji. Od decyzji o odmowie prawa do tegoż świadczenia przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego dla postępowań w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Przepisy art. 83 ust. 5-7 i art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stosuje się odpowiednio (art. 15 zv ustawy covidowej).

Świadczenie postojowe co do zasady stanowi jednorazową wypłatę dla osób objętych przedmiotową regulacją. Świadczenie postojowe przysługuje, gdy w następstwie wystąpienia COVID-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności odpowiednio przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą albo przez zleceniodawcę lub zamawiającego, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna w rozumieniu art. 15zq ust. 1 pkt 2 i ust. 3 ustawy covidowej.

Zgodnie z art. 15zq ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, osobie wykonującej umowę agencyjną, umowę zlecenia, inną umowę o świadczenie usług, do której zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowę o dzieło przysługuje świadczenie postojowe.

Osobie wykonującej umowę cywilnoprawną świadczenie postojowe przysługuje, jeżeli:

- 1) umowa cywilnoprawna została zawarta przed dniem 1 kwietnia 2020 r.
- 2) przychód z umowy cywilnoprawnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, nie był wyższy od 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku;
- 3) nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu (ust. 5).

Jak wynika z powyższej regulacji nie uzależnia ona prawa do świadczenia postojowego od daty złożenia wniosku.

Zgodnie z art. 15 zs ustawy covidowej, ustalenie prawa do świadczenia postojowego następuje na wniosek osoby, o której mowa w art. 15zq ust. 1, zwanej dalej "osobą uprawnioną", składany do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ust. 1). W przypadku osoby wykonującej umowę cywilnoprawną wniosek składany jest za pośrednictwem odpowiednio zleceniodawcy lub zamawiającego. Oznacza to, że wniosek pochodzi od zleceniobiorcy, a jedynie jego „przekazicielem” jest płatnik – w tym przypadku zleceniodawca. Odpowiednio zleceniodawca lub zamawiający załącza do wniosku:

1) oświadczenie potwierdzające:

a) niedojście do skutku lub ograniczenie wykonywania umowy cywilnoprawnej z powodu przestoju w prowadzeniu działalności, o którym mowa w art. 15zq ust. 3,

b) datę zawarcia i wysokość wynagrodzenia z tytułu umowy cywilnoprawnej,

c) uzyskanie przez osobę wykonującą umowę cywilnoprawną w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, przychodu nie wyższego niż 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku,

d) otrzymanie oświadczenia od osoby wykonującej umowę cywilnoprawną, że nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu oraz o wysokości uzyskanych przychodów z innych umów cywilnoprawnych;

2) kopię umów cywilnoprawnych.

Jak wynika z regulacji pkt d), to zleceniobiorca składa oświadczenie o niepodleganiu ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu, a zatem – dla oceny przesłanek nabycia prawa do spornego świadczenia – miarodajna powinna być data złożenia przez niego wniosku. Organ ma obowiązek dokonać oceny, czy dana osoba podlega czy też nie tym ubezpieczeniom według daty złożenia przez nią, a skierowanego za pośrednictwem zleceniodawcy – wniosku. Na stronie internetowej ZUS.pl jest zawarte pouczenie, które wyraźnie naprowadza na to, że obowiązkiem zleceniobiorcy jest przedstawienie oświadczenia, że nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu i o kwocie przychodów z innych umów. Oświadczenia, o których mowa w ust. 3 pkt 4 i ust. 4, osoba uprawniona, zleceniodawca lub zamawiający, składa pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Oznacza to, że autorem wniosku i oświadczenia jest zleceniobiorca, który inicjuje w istocie złożenie ich przez zleceniodawcę, a czynność tego ostatniego może być postrzegana jako materialno-techniczna.

Dodatkowo, a może przede wszystkim, okolicznością przesądzającą w sprawie pozostaje, że wniosek osoby uprawnionej, może być złożony wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego za pomocą profilu informacyjnego utworzonego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w formie dokumentu elektronicznego opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo wykorzystując sposób potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępniony bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w systemie teleinformatycznym. Wnioski o świadczenie postojowe mogą być złożone do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych najpóźniej w terminie 3 miesięcy od miesiąca, w którym został zniesiony ogłoszony stan epidemii (ust. 6) (zob. także M. B. (w) Komentarz do ustawy (red. K.W. B., LEX/el. 2020 – dostęp z 23.9.2020 r.). Wniosek o przyznanie świadczenia postojowego w związku z przeciwdziałaniem skutkom wywołanym COVID-19 dla osób wykonujących umowę cywilnoprawną w rozumieniu art. 15zq ust. 1 pkt 2 ustawy składany jest na urzędowym formularzu, który jest oznaczony symbolem (...) (od 7 maja 2020 r. na (...) dostępny jest również nowy urzędowy formularz (...) wniosek o świadczenie postojowe za kolejny okres). Zleceniodawca lub zamawiający, będący stroną umowy cywilnoprawnej w rozumieniu art. 15zq ust. 1 pkt 2 ustawy covidowej, nie ma możliwości odmowy złożenia wniosku o przyznanie świadczenia postojowego za osobę uprawnioną (wymienioną w tym przepisie). Pewne odstępstwo wprowadza jedynie art. 15zsa ust. 1 ustawy covidowej, albowiem w przypadku odmowy złożenia wniosku przez zleceniodawcę w sposób wskazany w art. 15zs ust. 2, osoba uprawniona, która jest zleceniobiorcą, może złożyć wniosek o świadczenie postojowe do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Jest to jednak wyjątek od zasady, zgodnie z którą zleceniobiorca składa wniosek o świadczenie postojowe za pośrednictwem zleceniodawcy. Jedynie sytuacja opisana w art. 15zs ust. 2 ustawy uprawnia zleceniobiorcę do samodzielnego złożenia wniosku. Niewątpliwie opisana procedura ma stanowić ułatwienie dla zleceniobiorców, którzy mogą nie dysponować instrumentami, o których mowa w art. 15zq ust. 6 ustawy (profil informacyjny utworzony w systemie teleinformatycznym udostępniony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, dokument elektroniczny opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo sposób potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępniony bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w systemie teleinformatycznym).

Przenosząc powyższe rozważania w realia rozpoznawanej sprawy, należy przypomnieć, że płatnik - zleceniodawca w dniu 20 lipca 2020 r. przedstawił wniosek o ustalenie prawa do świadczenia postojowego dla G. Z. złożony przez nią w kwietniu 2020 r. Tym samym, za datę złożenia wniosku, a konsekwencji, oceny przesłanek nabycia prawa do świadczenia postojowego, należy uznać datę jego przedstawienia przez zleceniobiorcę. Przedstawienie przez płatnika wniosku do organu rentowego z opóźnieniem, z uwagi na ogólną liczbę skierowanych za jego pośrednictwem

wniosków, nie może wywoływać negatywnych konsekwencji dla rzeczywistego beneficjenta świadczenia, tj. zleceniobiorcy i wymaga wykładni per favorem. Z chwilą złożenia wniosku nie ma on bowiem wpływu na jego dalsze procedowanie. W konsekwencji, nieuprawniony pozostaje wniosek zawarty w zaskarżonej decyzji, że od 1 lipca 2020 r. wnioskodawczyni podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu – jako pracownik, a zatem nie spełnia wszystkich przesłanek nabycia prawa do świadczenia postojowego. Jak już argumentowano, zleceniobiorca musi skorzystać z pośrednictwa zleceniodawcy przy składaniu wniosku, ustawa nie przewiduje innej drogi (poza przypadkiem oportunistycznej postawy płatnika), co w przypadku dużej liczby wniosków i opóźnień w ich składaniu, na co wykonujący zatrudnienie nie mają wpływu, mogłoby stawiać takich zleceniobiorców w gorszym położeniu.

Mając na względzie powyższe, Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 KPC w zw. z art. 15zv ustawy covidowej, zmienił zaskarżoną decyzję.